

Gē-sút káng-tâi

Gē-sút khài-liām

Siáⁿ-mih kiò-chò gē-sút? Beh jīn-sék siáⁿ-mih kiò-chò gē-sút í-chêng, lán seng thàm-thó chít-ê būn-tê: Ū lâng kā gē-sút kiò-chò bí-sút, nā án-ne, “súi” kiám sī gē-sút ê tèk-chit? Sí m̄ sī súi ê chok-phín tiòh sìng sī gē-sút? Tap-àn eng-kai sī: bô it-têng! Ū chin chē ê gē-sút chok-phín tī gē-sút-sú ū chin tiōng-iàu ê hūn-liōng, éng-hióng àu-tāi ê lâng chin chhim. Chiah ê chok-phín khiok m̄-sī “súi..ê”. Phì-jū Bûn-gē-hòk-heng sî-tāi , Germanic (日耳曼) ê gē-sút-ka Grunewald tī se-gôan 1515 nî ê kiát-chok ”Isenhein Altar (埃森罕姆祭壇畫)”, Michel angel (米開蘭基羅) ê “Chòe-āu ê sím-phòaⁿ”, kap Picasso (畢卡索) ê “A-boe-long ê kō-niû”. Chêng nīng pak ê chok-phín m̄-nā bô súi, sím-chì koh hō

lâng kám-kak chin khióng-pò.

Tē-jī ê būn-tê: Hán-jī ê “gē-sút” ū “術” chit-jī, piáu-sī gē-sút sī ū kī-sút-sèng..ê? Sit-chè-siōng, che mā bô it-têng. Tī hiān-tāi í-chêng ê gē-sút ê-tit kóng lóng ū kī-sút-sèng, m̄-kú hiān-tāi ê “Koan-liām gē-sút” tiòh bô thôan-thóng sô-kóng ê kī-sút--löh.

Tē-saⁿ..ê beh thàm-thó..ê sī, beh phòaⁿ-tōan sī m̄ sī gē-sút-phín ê piau-chún tī tó-ūi? Siáⁿ-mih sī gē-sút, siáⁿ-mih m̄ sī gē-sút? Kî-sít gē-sút ê piau-chún it-tit tòe sî-tāi kap siā-hōe ê piàn-tōng teh kái-piàn. Tī gē-sút-sú tiong, óng-óng ū sit-giām-sèng ê chok-phín pōe-lî thôan-thóng, sòa hō siā-hōe tāi-chiōng bô hoat-tō chiap-siū, liân gē-sút-kho-á ê lâng mā chin tiû-tû giâu-gî.

Papora káng, Bûn-eng kî-liòk M̄-kú tòe tiòh sî-kan chiām-chiām teh kái-piàn, chiah ê sit-giām-sèng chok-phín sím-chì chiâⁿ-chòe chû-liû, éng-hióng àu-tāi chin tōa chin chhim. Siōng hó ê lē tiòh sī “In-siōng chû-gī (Impressionism).” Koh chít-ê lē sī Bí-kok ê “Christo” (待查?) , i kā kúi-ê hái-hōaⁿ lóng pau-khí--lâi. Beh ôan-sêng chit hāng tāi-chì sī chin bô kántan, pau-koat: (1) i seng ū kò-siōng (2) kā chèng-hú sin-chhéng, tit tiòh èng-ún, ê-tit sú-iōng hái-hōaⁿ (3) siōng tiōng-iàu..ê, ài cháu-chhōe gôan-ì chhut chîⁿ ê chi-chhî-chiá (4) ... i soeh-hòk khôan-pó thôan-thé kap tong-tê ê chū-bîn, hō in chai-iáⁿ i ê lí-liām koh chàn-sêng i piáu-hiān chhut--lâi. Khó-kiàn,

beh sêng-kong chit-hāng tāi-chì ài kái-koat gôa-ché

hòk-cháp ê būn-tê. Tī hit-tong-sî, khó-lêng chin chió

ū lâng ê kóng he tiòh sī gē-sút. M̄-kú kúi-nî àu ê chit-

má, it-poaⁿ ê gē-sút-kài í-keng chiap-siū he chiū sī gē-sút.

Lán chit-lō kóng--lōh--lái, ē-tit hoat-kak, beh chiàⁿ-bīn tēng-gī gē-sút sī chin bō iōng-īⁿ. Nā án-ne, lán tūi lēng-gōa chit hong-bīn chhì khòaⁿ māi--leh; gē-sút tàu-té ē-tit hun-sek chhut siáⁿ-mih siau-kek-sèng ê ték-chit?

1. Gē-sút it-tēng sī jīn-ū i..ê. It-tēng ū lâng kài-jip, m̄-kú hong-sek bō hān. Phì-jū thôan-thóng ê gē-sút it-tēng sī lâng chè-chō..ê, hiān-tāi ê “Hêng-tōng gē-sút” khiok sī tī lâng ê hêng-tōng tiong ôan-sêng chok-phín. Ú-lâng mñg kóng, chū-jiān-phín sī m̄ sī gē-sút-phín? Chhin-chhiūⁿ chū-jiān hong-k

éng chin súi, Siōng-tè chhòng-chō ê jīn-thé chin súi, sīm-chì kok-chióng ê seng-büt ū in chin súi ê hêng-thé..... Chiah..ê lóng bō sòng sī gē-sút. M̄-kú, keng-kòe lâng ê bák-chiu só khòaⁿ, thâu-khak só siūⁿ, kā chiah..ê piáu-hiān tī ōe-pò, á-sī iōng chiòh-thâu bòk-châi téng châi-liāu tiau-khek chò chok-phín. Chit-chióng keng-kòe lâng chè-chō..ê ū khó-lêng ē-tit sòng sī gē-sút. Sui-jiān án-ni, pēng bō tāi-piáu lâng chò..ê só-ū mih-á lóng sī gē-sút. Sō-í kóng, “jīn-ū i..ê” mā kan-taⁿ ē-tit sòng sī siau-kek-sèng ê ték-chit nā-tiāⁿ.

2. Gē-sút tūi lâng ū chit-chióng khip-ín-lát, hō chhin-chhiūⁿ “mô-hoat”. Sui-jiān lâng bō gē-sút ē-tit óah--lōh--khì, m̄-kú ū chē-chē ê lâng khiok hō gē-sút khip-ín, kam-gōan chit-sì-lâng cháu-chhōe gē-sút, hiān i ê sèⁿ-miā hō gē-sút. Kóng--khí--lái, chong-kàu, chèng-tī mā ū chit-chióng khip-ín ê lèk-liōng. Sō-í, chit-tiám i ā kan-taⁿ ē-tit sòng sī siau-kek-sèng ê ték-chit nā-tiāⁿ.

Kóng kàu chia, lán siūⁿ beh hō gē-sút chit-ê bêng-khak ê tēng-gī sit-chāi ū khùn-lân. M̄-kú tī lán thó-lûn gē-sút bō chin bêng-khak ê tiong-kan, kî-sít gē-sút tiòh í-keng pau-hâm tī lâi-té--ah.

Lán ê bó-gí hō chò Tâi-ôan Bó-gí,
m̄ sī Siang thû yû iân.